

47

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
Αριθ. Έρωτ. Μουσ. Βιβλ. Α.Ε. / 1970

Α.
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

15-12-69/10-1-1970

AKAΔHMIA

AΘHNΩN

1. Ξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις)... Βατούβα.....
(παλαιότερον ὄνομα:), Ἐπαρχίας Μηδύνης
Νομοῦ Λέβου.....
2. Ὄνοματεπώνυμον τοῦ ξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Ρήγας
Βριελλῆς.. ἐπάγγελμα διδάκτορας..
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις Βατούβα - Λέβου.....
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ξεταζόμενον τόπον. 1 ἔτος.. 6 μῆνες
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Κων-νος Κωστέλας.....
Πρόεδρος, Γεωργικὴ κατάρτισις Συν. τομοῦ Βατούβης
ἡλικία 75 ἐτῶν γραμματικαὶ γνώσεις Τελεῖται τὸ Γυμνάσιον
..... τόπος καταγωγῆς Βατούβα - Λέβου

β) Ἰωάννης Δελμογιάννης 60 ἐτῶν τελεῖται τὸ Δαμ. Σχολεῖον

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζονται διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ βοσκήν ποιμνίων ; Ὀλίγα διὰ τὴν βοσράν καὶ αἱ περισσότερα διὰ τὴν βοσκὴν ποιμνίων..
Ἐπιπλέον αὐταὶ χωρίζονται ἢ ἐνηλλάσσονται κατὰ χρονικὰ διαστήματα ;
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα, δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτῆμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. ἀντικειν..
εἰς τοὺς χωρικοὺς καὶ μερικοὺς εἰς τὴν Κοινότητα
- 3) Ὁ πατὴρ διατρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν του ; Ὀχι.....

β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις τήν γεωργίαν ἢ μόνον εις τήν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εις ἀμφοτέρας, δηλ. τήν γεωργίαν καί τήν κτηνοτροφίαν ;

Εἰς ἀμφοτέρας

2) Οί τεχνίται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ασχολοῦνται ἐν παρέργῳ καί εις τήν γεωργίαν ;

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ εἰργάζοντο εις αὐτά ; καί ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τήν οἰκογένειάν των ;

Δέν ἐπιβάρυνται κτήματα γαιοκτημόνων

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὔτοι ; (κολλήγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακατόροι κλπ.)

Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ τῶν θέσις ; ...

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εις χρῆμα) ;

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καί ἐργάζονται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τουρητόν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἐπὶ ποῦ προήρχοντο οὔτοι ἤσαν ἄνδρες μόνον ἢ καί γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ἡμερομίσθιον εἰς χρῆμα ἢ εις εἶδος ;

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καί δοῦλοι (ὑπηρεταί) ἢ δοῦλαι ; Ἐάν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ;

6) α) Οἱ νέοι καί αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ;

Εἰς Κωνσταντινούπολιν, Σμύρνην, Ἀμερικήν.

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται

ἢ ὡς τεχνίται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρᾶματευτάδες (ἐμπόροι) κλπ. ; ὡς ἐργάται ἐποχικῶς

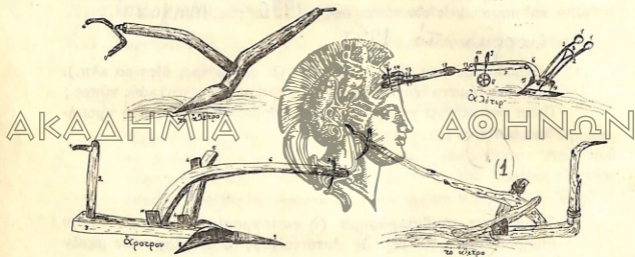
ὡς κτίσται, βαφεῖς, πρᾶματευτάδες καί γύφτοι.

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν).....

5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατασκευάζει (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον .. *Δ.ε. Ἰ.δ.ο.ι. ο.ι. χειρῶν*.....

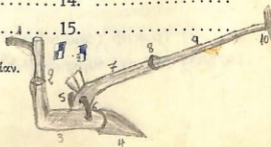
2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. <i>ἔμφρ</i>	6. <i>βιάθ</i>	11.
2. <i>βραχάρι</i>	7. <i>σταβάρ</i>	12.
3. <i>μοδάρι</i>	8. <i>βραχάρι</i>	13.
4. <i>ν.τι.μ.ρ.</i>	9. <i>μοσάρι</i>	14.
5. <i>καρὰβιάθ</i>	10. <i>ἴντιρ</i>	15.

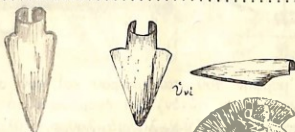
(1) Ἐάν εἶναι δυνατὸν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὄλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιῶν; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. - Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

..Μιᾶς μορφῆς δι' ὄλων τῶν εἰδῶν τὰ χωράφια

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου:.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

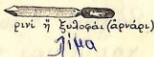
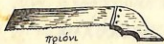
- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου

εἶναι δύο εἰδῶν καὶ ἐκ ξύλου καὶ ἐκ
δρυός ἢ ἐκ σιδήρου.

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαῖ κλπ.).....

βυσεῶρνι, κριόνι, ἀρίδι (μισουργό), ἀρνάρι (λίμα)

- 8) α) Διά τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται): βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος... βοές.....
- β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ;... δύο ἢ τεύερα.....
- 9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἢ το (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
.....

6x. A

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζέλια κλπ.).

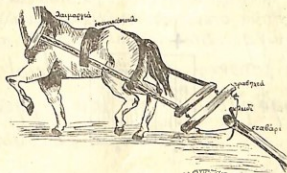
- 10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.

- 11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινοῦ, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ: λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). ... ἰντιρ ... αυαδ ... ξύλο ἢ εἰδηρο

- 12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ; Ἀπὸ τοῦ 1910. κερφίμου

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ;
βάζουν τὸ χαμούτ. ἔπειτα τὰ κιασούλια τὴν ζυ-
γαριὰ καὶ τὰ τραβηχτὰ.

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῆ εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον.....

ζ. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὄργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον): 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος) 2) γυναῖκα 3) ὑπέρθετος. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας καὶ οἱ ἄνδρες ἰδιοκτήτες - ἢ ἄλλοι... καὶ μερικοὶ γυναῖκες.....

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) Πρῶτα δένονται τὰ βόδια

μέ τῆ ζυψιά, ἐπειτα μοαίνουιν. τὰ κρούνοντρα (κρονετόματα). Μπαίνει ὁ ζυγός. Συνδέεται μετὰ μετὰ τὸ χυλόλετρο. τὸ ἄετρο μετὰ τοῦ ζυγοῦ. κάνει τὸ σταυρὸ του καὶ ἀρχίζει.

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον. Τὰ ἴδια. Ἀντὶ ὅμως τοῦ χυλόλετρον χρθεῖται μοαίνοιν με ἀνεπίδασι. ὁ ζυγός εἶναι μικρότερος καὶ ἀντὶ γιὰ ἀνεπίδασι βάζοιν με ξύλινα μοραλιανα σχ. Α

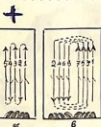
3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργός τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἅκρα ἔχουν δεθῆ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

Με σχοινί δεμένο... εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων λεγόμενῃ ζυψιά.....

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγένετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὀργώνεται τὸ χωράφι μὲ ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα (α);

Τὸ χωράφι ὀργώνεται μὲ αὐλακὰς κατ'εὐθείαν γραμμὴν (σχεδιάγραμμα α),...

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

Σημειώσατε μὲ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐάν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγένετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὰς ἢ σποριές, ντάμιες, σιασιές, μεσδράδες κ.λ.π.); εἰς βουρξίς

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἢ σπορά); μὲ αὐλακιάν; Ναι.....

Ἄρχικῶς γινόταν μὲ αἰέρες ἢ κασαλάκια...

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μὲ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιηθῆται ἄροτρον; Σὲ μερικὸν βραχίονα χερσικῶν (ὄχτους) στεῖα, κωπηφοριές, ὄλων δὲν μωροῦν, νὰ κἀνε τὰ ζῶα

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μὲ τὸ ὄνι: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. Στὰ κωλάκια καὶ... εἰς βάθος 20 κόντων, κερικῶν καὶ κωλύ... κωντὰ τὸ ἓνα μὲ τὸ ἄλλο.

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σπορὰς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων.

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα, αὐτὰ π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. ... *δύο ὀργώματα*

Τὸν Ἰούλιο βουλῶν γίνεται τὸ λεγόμενον καλλουργία καὶ τὸ Σεπτέμβριο βωεργία ἀπὸ εὐθείας

2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαιτήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

Ἀναλόγως τῶν καιρικῶν βουλῶν κατὰ βαβαν... ωινανιστὰ ἀπὸ 3 καὶ ἀνω

3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰνάπασιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν...

1 ἔτος

4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; *ἓνα τὸ φθινόπωρον ὀργώνουμε καὶ βωεργούμε*

5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκευὴ χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. *τὸ δισάκι* εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους;

βαμπί, τρουβᾶς, χειμῶες

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχόν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτριάσιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἔλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῆ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον;

Κατόνι ἢ φτυαράκι σχήματος ἑλλειψοειδοῦς
τὸ ὁμοῖον τίθεται εἰς τὴν ὁμοῖαν
ὠλεωρὸν τῆς βουκέντρος (τρέντρι).....

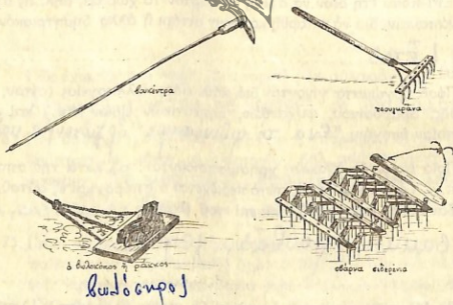
2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα);

Ναὶ... ἐξ. μερικῆς περιστάσεως.....

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὄργωθῆ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφή ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχέδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχέδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

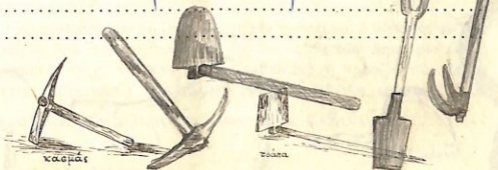
ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσαπί κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

Τσίρα, μακρὰς, τσίρακρο, διμέλι

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι πού ἐκτελοῦν

Τὰ διάφορα μέλη τῆς οἰκογενείας

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεροῦντο (ἢ καλλιεροῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἴδους.

Τὰ θαλάσσια: οἱ φαλῆς, ἡ γερὰ, ἡ μέση
Τὸ φθινόπωρο: κόνον, ἡ σαρκεὶ καὶ τὰ ριζόνον, ὠτάγατα.
Τὰ ρεβίθια, φαβόλια, καὶ κίχνα. Ἀσπίδιο κατὰ χραμῆς.

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεροῦντο (ἢ καλλιεροῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ά.

Κυρίως τὰ χωράφια με' ἐλιές

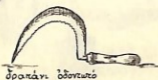
- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων: ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως. Δέν ἐκαλλιεροῦντο

Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) δρεπάνι ἢ...
 υλαθευτήρι.

Ἐάν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.

ὄνομα τὸ δρεπάνι με κόψη, ... δρεπάνι υλαθευτήρι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσαι) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα) μὲ δρεπάνια ἢ μὲ τὰ χέρια.

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἤτο ὀμαλή ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν)...

4) Πῶς ἤτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του; (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγεται;

ὄνομα χειρολαβῆς, ὄνομα σιδηροῦς σκελετὸς ἐλέγεται.

5) Ποῖος κατεσκευάζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπά-
νια κ.ἄ.) Ὁ βιθιπρουρρός.....

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς
χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ
ὄσπριων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθίων) ἢ τροφῶν τῶν ζώων
(τῆς ρόβης κλπ.) βεβαίως καὶ ἐν γέρον αὐόμη καὶ
κωρίως τῆς κριθῆς καὶ τῶν ρεβιθίων.....

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ
δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ
σίκαλις κλπ. 0,10 μ. - 0,15 μ......

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσιν) εἰς τὸ χωράφι μαζί με τὴν ρίζαν
μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται).
καλαμιά, αὐοθήρα.....

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστάς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ),
τὰ ὁποῖα παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραξίές,
πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ
τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδά-
φους τὰ δράγματα; Ναὶ οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ.....

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.
Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα
τῆς χειρὸς) χωριστά; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφα-
λαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ δια-
σταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) ἀνατάχμας τοῦ
μεγέθους τοῦ σίτου: συνήθως 3-4 μαζί ἢ δια-
σταυρώνονται ἢ εὐρίσκονται κρὸς τὴν αὐτὴν
κατεύθυνσιν (μονόβολα).....

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχού κα-
 λούνται ἀγκαλιές. ... αγκυλιές. ἢ δραγμαί

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
 θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
 σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τόπου καὶ, ποῖον ; Ἄνδρες καὶ ...
γυναῖκες. Ὑπῆρχον. εὐαχρεῖ ματῖαι. θερισταί
έρχόμενοι ὡς τὸ Ἄϊβαλί, Μισαλὸν. Κισέρ,
Σμύρνη, Καβαρδα.

2) Πῶς ἡμεῖβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
 ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
 εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
 φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
 εἰς τὸν τόπον σας οὐματολογίαν)

Με ἡμερομίσθια. Ἐσφραγαν. κερῖου.
13. οὐαδες.

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
 λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμὸν ; Ἐπίσης κατὰ
 τὴν ἐναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
 λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
 κόπῳσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) : βαλαμαρία ...

ἢ ἀλίμα. Κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς ἐργασίας
τὴν πρώτην ἡμέραν κερῖεβάλλοντο εἰς
τὴν μέσην με γύνη μάλλινη ἢ κέτρινη
ζωστῆρα ἢ με τεμάχιον μουσαμῆ.

4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός; Ὀχι..

Τὸ φεγγάρι νὰ εἶναι τελευταίων ἡμερῶν.
Ἰδίως... Τετάρτη καὶ Παρασκευή.....

5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικά τραγούδια; Καταγράψατε αὐτά. Ὀχι.....

6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχους ποὺ μένου ἀθήριστοι; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχους πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι εἶδος τῆς τελευταίων ἡμερῶν τὸ τελευταίον

χειρόβλο. τὸ γνωρίζωσαν ἐξηματιζοντας ἐτὸ...
χωράφι. τὸ εἶμα. τοῦ σταυροῦ. Ἐσωταμιαν εἰσὶν οἱ
οἱ γυναικες ψάθες. τῆς ὀψοῖες. τὸ ἀποθετοῦσαν
ἐτὸ εἰμαίεματα.....

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχῶν.

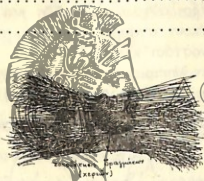
1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχῶν. Ποίαν ἡμέραν; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον;.....

? Ἀπὸ εὐθείας. συνήθως. μὲ τὸ βασίλειμα.....
τοῦ ἡλίου. ἢ τὸ κωρῆ. μὲ τὸ ἀγιάζι.....

- 2) Πώς γίνεται τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχυς καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἔδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελουσοειδῆς θάμνους, π.χ. βρούλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Ὁ ἀρχιεργάτης... μὲ δίματι, βιώρτα ἢ...
 μὲ τὸ ἴδιο τὸ βιτάρι ἢ μὲ ἀλεγαριές,
 λαμβάνενα δεματιὰ κατὰ τὸ δέσιμον τῶν
 δεματιῶν δὲ ἐχρησιμοποιεῖτο κανένα.....
 ἐργαλεῖον.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκentrώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκentrώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;.....

Ἄνα δύο γὰ νὰ μποροῦν νὰ τὰ.....
 φορτώθουν.....

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ; Ἄνω τὸ 1942-1943

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

Φθινόπωρο - Ἀνοιξίς

- 2) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλσιμο) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἀρότρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἀρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν.....

Μὲ διαιώνων

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνθίξτετο παλαιότερον ἢ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρά χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν ναί, περιγράψατε πῶς ἐγένετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.....

Ναί: ἡ καλλιέργεια του ἐγένετο ὡς
ἀκριβῶς τοῦ διατροφῆς

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ἄ.) Ἀπὸ 15 Μαΐου ἕως 10 Ἰουνίου μὲ δρέπανον

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογία, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) ²Εκκατασκευάζεται... εἰς... χωράφια.
 μέσα... εἰς... ζῦδιον... μάλα... λεγόμενον.....
 ωσπερ.....

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνκεντρῶνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ άλῶνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

²Ὅσον ἠνωτέρω... τὰ... ἀλώνι... εἰς... ἴδιον χωράφι.
 συνεκεντρῶνοντα... ἐκεῖ... εἰς... ἄλλου... μετε-
 φέροντα... εἰς... ἄλλο μέρος... ὡς... ἀνωτέρω...
 τὸ... ἀλώνι.....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησεως;

Κωνικῆ... ἢ... στραγγιλοῦ... (στίβα).....

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνάκαθεν εἰς τὸν τόπον σας άλῶνι διὰ τὸν άλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ άλῶνι;

Ἐνωτέρω... ἀνεκαθεν... ἀλώνι... διὰ τὸν ἀλωνισμόν
 τῶν δημητριακῶν... χωρισμὸς... τοῦ καρποῦ
 ἀπὸ τὰ ἄχυρα... εἰς... ἄλλον... χωρὸν... δὲν... ἐγένετο.

- 4) Ποῦ κατασκευάζεται (ἢ κατασκευάζεται) τὸ άλῶνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν;

Πλευρίου... τῆς... ἐξοχικῆς... κατωκίας.....

- 5) Το άλωνι ανήκει εις μίαν μόνον οικογένειαν η εις περισσοτέρας ;
 εάν τούτο ανήκη εις πολλές οικογενείας, πώς γίνεται η χρη-
 σίς του, δηλ. με ποίαν σειράν και επί πόσον χρόνον ;

Εις μίαν οικογένειαν,

- 6) Ἀπό πότε ἄρχεται τὸ άλωνισμα καὶ πότε λήγει ;

Ἄνω 1^{ης} Ιουλίου - 20^{ης} Ιουλίου

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
 λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
 ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
 διάγραμμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) Χωματάλωνο

Χωματίωνο, πετράλωνο

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ άλωνι ἐκαστοῦ ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξews τοῦ
 ἀλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνο)· καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ
 ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
 χει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
 καὶ ἀχύρων) Ὁ γεωργὸς καθαρίζει ἕνα εὐροχμῶδες μέρος

τὸ χωράφι ἄνω τῆς κότερας καὶ τὰ γόρτα ἐπιτά με

νερά ὡστὺ τὸ ἔβρισκε, τὸ ἄλεβε με μείγμα ἀχύρων καὶ

ὡρορο βοδιῶν. Τὸ άλωνι ἐυρεως νὰ εἶναι 6 ἔμμερο ὡστὺ νὰ τὸ κίανει
 ὁ ἄερος.

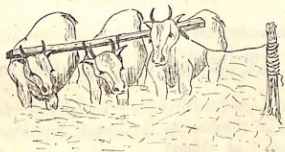
- 9) Ἡ ὡς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξις τοῦ ἀλωνι-
 σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ;

Ἄνω τὴν 11^{ην} ἠρωϊνὴν - 5^{ην} αὐσοχυματινὴν

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εις τὸ άλωνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
 ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἄλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.

Δὲν ὑπάρχει ἀλωνόστυλος.....

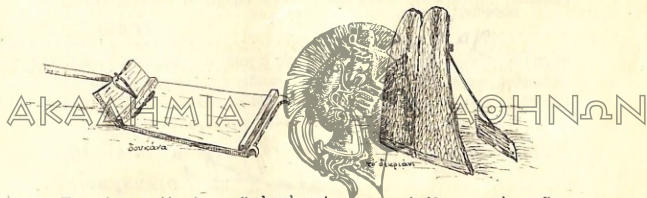
11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦσης ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνοῦ ξύλινος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος σπηλιερὸς, στρούλουρας, δοικάνη, βουκάνη κ.ἄ.), ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἐξαρτῶνται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἔτερον ἄκρον τῶν τῶ ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς, «νὰ ἔρχωνται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνόστυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλιές, αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμὸν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδεμένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινοῦ, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλιές περὶ τὸν λαιμὸν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται ἀκόμη) ἀλώνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνη, βλώλосуρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἠλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;.....

Ἄνωστα... τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα...
ὀνομαζόμενα... ντυμένῃ... τὰ ἐπρομηθεύοντο
αἰεὶ... Ἄγριο ὄροσσῷ

8) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ;

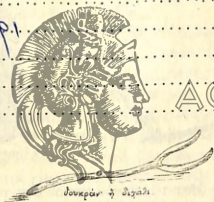
Ἀρχίζει ἀπὸ τῆς 11^{ης} ὑπὸ τὴν καὶ διακόπτεται τῆς 5^{ης} ἀπογευματινῆς διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τῆς ἐπομένης

12) Ποία ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιοῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

χαλοῦρι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μὴχάνημα τοὺς ἀκόπουσ στάχους ; . Ναί

14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὀδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ'κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα)

Ναί... εἶχετο τρέντρι... Ἦτο ξύλινη καὶ εἶχε μῆκος... περίπου... 1 μέτρον

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν Ἐ. Η. ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος τοῦ ἐλέγετο... ὡτάσμα... καὶ ἡμέραν ἤδω-
νίζετο... μία στρώσις δούλας 10 φορτίαι = 60 δεμάτια

- 16) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν; (ἐν Κρήτῃ: μάλαμα)
... τινάξι

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουν: ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχον ἀκόμη) εἰδικοὶ ἀλωνιστοὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ: βαλμάδες, δηλ. τοσπάνηδες, καλούμενοι ἀλωναραῖοι καὶ ἀγωγιᾶτες), οἱ ὁποῖοι εἶχον βεδία ἢ ἄλογα καὶ ἀνελαμβάνον τὸν ἀλωνισμόν.
... οἱ ἴδιοι... αἱ γεωργαὶ... μετὰ τῶν μελῶν τῆς αἰωγενείας

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).
... Ναί... μόνον διὰ τὰ κουνιά καὶ τὰ ρεβίδια

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατασκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πάχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του;

δούλα

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου (π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.). Τὸ κοπάνισμα ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι μόνον διὰ τὰ κωνοειδῆ καὶ ρεβιθία....

κοπάνος στρογγυλός

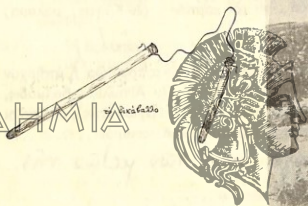

ξύλο κωνοειδές γὰρ τὸ κοπάνισμα μικρῶν κερῶν δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Ἐκδόσεις

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν; Ἐγένετο ὑποὶ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ τῶν συγγενῶν.....

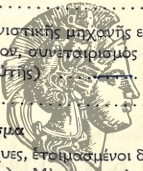
- 21) Ποῦ ἐποπιοθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) *Εἰσιωατεῖς οὗτοι εἰς τὸν ἔδαρον : .. ἐκποσάνετον .. ὑφίον .. 3. εἰσέειν*
Τὸ .. καυάνιον .. ἀνέβλεπον .. μύκων .. εἰς τὸν χωριστὸν τοῦ καρποῦ ..

22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναι, ποῖα ;
 Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; *Ὀχι*

23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρήσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

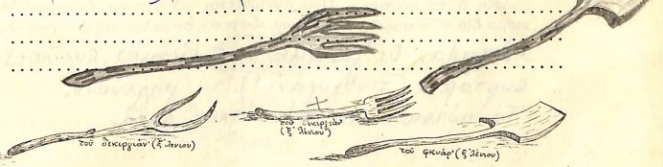
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

β'. Λίχνισμα

1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα ; (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο ; (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.

λαμνί .. λιχνιστήρι .. ἢ με ξύλινο φεκάρι

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ; Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμόν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

Ὁ ἐγκληματίζομενος... ἑώρας... ἔγρα... ἐγκλημα? ἐπί...
ἤκηες.....

2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

Λιχνιστήρι.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

3) Ποῖος λιχνῶ (ἀνέμιζει) ἄνδρας, γυναῖκα? εἰδικὸς λιχνιστῆς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

Ὁ ἴδιος... ὁ γεωργός.....

4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

Κότταλα... οἱ γυναῖκες... μέ... εἰδόμε... βουῶνες...
δυστάρια (τσομπράνες)... τὰ μαζεύουν...
τὰ κότελλα τὰ ἀλώνιζον... βανά.....

5) Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο? πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο

Μὲ θηλειές· γύρω· ἐπὶ... Λαίρῳ· τῶν· ζῴων.

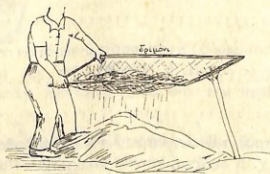
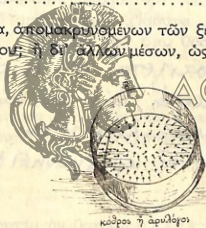
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχίσματος (ἀνέμισματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχυῶν (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

Μὲ τὸ δρυμόνι... ἢ... κατὰ τὸ ἀνέμισμα...
ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου.....

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ὕλων ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

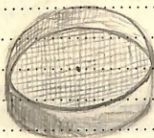
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερώς τούς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἀχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ

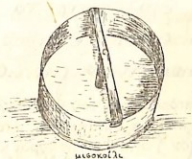
Σχηματίζεται εἰς σωρόν μετὰ τὸ φτυάρι καὶ
 χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός.
 Ἐπιπύσσεται μετὰ τὸ λιχνίστιρι καὶ ἀσπασ-
 μὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ.

- 8) Ἄλλο ἐπιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις όκάδας, εις κοιλά κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνογράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

Νοῖ... Μβουνοίτι... (6,5 οἰάδες),... μισάρια (13 οἰάδες),
 κέλια (2,5 οἰάδες),... ζέλα (4 μβουνοίτια)...

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἄλωνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερα μέτρα τῶν δημοτριακῶν (δνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν)

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας)

Εἰς τὰς οἰκίας... βέ... ἀμάρια... κωτιέδ.,...
 βαρέλια.....

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἄλωνι. Πῶς ἐγένετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; εἰς ἀποθήκην πού ἐγένετο
ἀμφύβιας ἢ ἦτο ἐντὸς τοῦ χωρίου.....

5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογή τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυς ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

Τὴν ἑσπέρα τοῦ ἀλώνισμοῦ διαλέγοντα τὰ εἰς
δυναμωμένα στάχυα τὰ ὀσφία ἔτριβον χω-
ριστὰ γιὰ τὰ χρησιμοποιοῦν γιὰ εὐσφο-

6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογή τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχυῶν,
τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Κατασκευάζεται μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα ἐκ
στάχυων τῶ ὀσφίων ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς πού φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον

φάνα... ἐξεί... σχῆμα... σταυροῦ... φυλάσσεται ἐκ
εἰκονίσματα εἰς ἀριστὸν χρονικὸν διάστημα.

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀναμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

1^α Αὐγούστου.....

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποίαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; Τὰ.....
βράδυ καὶ ἐκ σταυροδρόμι τριεστρατα.....

2) Πώς λέγεται η φωτιά αυτή; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

ἄυτου - ωραίουτου.....

β'. 1) Ποιοι άνάπτουν την πυράν' παιδιά, ηλικιωμένοι, ποίος άλλος;....

Παιδιά.....

2) Ποίος ή ποιοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διά τήν πυράν.

Τὰ κλέπτουν; "Αν ναι, από ποίον μέρος;.....

Παιδιά.....

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

Ἄνω τὰ χωράφια (ἀράνες - γηδὴ κλαδίνα)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποιαί αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διά κάθε πυράν;

1) Προσευχαί, διάφοροι έπικλήσεις, ζόρκια, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικά κείμενα.....

Προσευχαί... καὶ... διάφοροι... ἔπικλησεις.....

2) Πηδήματα, χοροί γύρω από τήν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερής)

Πηδήματα... καὶ... χοροί... κρατᾶνε... μίαν...

βαριά... κέτρα... καὶ... ἄνεκ... ὄσο... βαρεῖ... ἢ...

κέτρα... τόσο... νά... βαρεῖ... καὶ... τὰ... ἄνδρα... μὲν...

ἢ... μισέ... δηλαδὴ... ἢ... τῶν... ..

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- Χειρόγραφον τῆς συλλείξεως ἡμῶν διὰ γεωργικὰ ἔργατα καὶ κατ' ἔθιμον κωρῶν -

Ἐπεὶ οὖν τὸς μεγάλας φθινοπωρινὰς βροχὰς ἄρχισαν οἱ γαῖαι καὶ ἀσπὰς φθινοπωρινὰς ἡμετέρας. Μικρὸν κλιμακωθῆναι οὖν τὸς ἡμέρας. Πραγματοῦν κατὰ οἱ ἀσπὰς καὶ τὰ θελάδια Ἐσθονίων τὸ γράδι καὶ τὰ ζῶα ἄρχισαν νὰ βόσκων εἰν νὰ εἶναι ἀνοῖξιν. Οἱ γεωργοὶ ἔβρουν στα χωράφια γιὰ νὰ ἄρχισαν καὶ νὰ βωσκῶν. Ὁ βόσκος εἶναι ἔτοιμος ἀπὸ κατὰ ἔθιμον ~~κατὰ~~ ἔχει διατέξει ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς ἐπὶν κωρῶν τοῦ ἁγίου τοῦ μεγάλου καὶ ἡγετέρου κωρῶν κωρῶν κωρῶν ἀπὸ ἀπὸ κατὰ ἔθιμον νὰ μὴν ἔχον ἑσθοντὴ κατὰ ἀρρώστεια, κατὰ ἔθιμον τῆς διάρκειαν τῆς ἐκείνου καὶ κατὰ ἔθιμον ἑσθοντὴ. Τὸν ἔχει ἀσπὰς καὶ βόσκιν δαυτικὴν γιὰ νὰ μὴν κωρῶν ἀπὸ ἔθιμον κατὰ τὴν διάρκειαν. (Ἡ ἀσπὰς τῆς κωρῶν καὶ δαυτικὴν γιὰ τὴν ἀσπὰς κατὰ τὸ ἀσπὰς ἑσθοντὴν 10 γραμμὰς ἑσθοντὴ γιὰ 4 κλά βίτου).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Τὸ ἔχει φράζει εἰς μέρον ἑσθοντὴν κατὰ ἔθιμον κωρῶν καὶ κωρῶν τῆς ἑσθοντὴ τῆς κωρῶν τὸν γεωργικωσιν. Ἀσπὰς μέρον κωρῶν ἔχει φραζίν νὰ διαρκῶν τὸ ἀλέτρι τοῦ τὸ ἑσθοντὴ κατὰ ἔθιμον. Πρῶτῶν κωρῶν ἑσθοντὴ ἀπὸ τὸ χωρὶν. Φραζίν τὰ κωρῶν τὸν, τὸ ἀλέτρι, τὸ βωσκῶν, γειρῶν, τρῶν τὸ σταυρὶ κατὰ τὸ κωρῶν, ἐπὶν ἀσπὰς ἢ ἐπὶν κωρῶν, φραζίν τὰ βόσκιν ἀπὸ τὸ σταυρὶ καὶ γειρῶν γιὰ τὸ χωρὶν. Προκωρῶν κωρῶν τὰ κωρῶν καὶ κωρῶν κωρῶν κατὰ τὴν κωρῶν ἐπὶν κωρῶν. Σταυρῶν κωρῶν ἐπὶν κωρῶν τῶν. Ὁ ἑσθοντὴ δὲν ἔχει ἀσπὰς ἀπὸ κωρῶν. ἑσθοντὴ τὰ κωρῶν τῶν. Ἀσπὰς τὸ τρῶν κατὰ τὸ κωρῶν κωρῶν, τὸ κωρῶν τῆς κωρῶν καὶ τὸ σταυρὶ κατὰ μέρον κωρῶν καὶ ἐπὶν κωρῶν γιὰ νὰ γειρῶν, τὰ βόσκιν ἐπὶν ἀλέτρι. Δὲν κωρῶν τὰ βόσκιν κατὰ τὴν κωρῶν

βάζει στο λαμό τους το ζυγό. Συνδέει ύστερα με το γρότσο
 το στολίδι του αέτρου με το ζυγό. Το ζυγίμο έχει τελειώσει.
 Είναι έτοιμο να αρχίσει. Βάζει το σκυφό του και υατάζει
 προς τον ουρανό. Κάνει το σταυρό του 3 φορές και λέει: ευλο-
 γημένη να είναι η χρονιά. Φέρνει στις δύο ροζαβήνες των
 ωσάρες ωσάρες χερα να χερολαβή αιώ το ένα και να χεριά και
 να βουέντρα αιώ το άλλο και μιλώντας ψάλλει στους συντρόφους
 του αρχίζει να αρχίζει. Τα βόδια προχωρούν αργά-αργά
 και το ένα χώνεται βαθιά στο χώμα που έχει μαλαώσει
 αιώ να χεριά. Άνοιχει βαθιά αυλάκια αιώ την μία άμμη του
 χωραπίου ως την άλλη χωρίζοντας έτσι το χωράφι σε δύο μέρη.
 Ποτε ωστε κεντρίζει τη ραχή των βωδίων με τη βουέντρα
 και είναι σαν να τα ωπαρύνει να χερίζου σωσίσια, βαθιά
 και ωπαρύνει τα αυλάκια. Περνάει να άνωσοδωχριστή υατά
 το χώμα. Τα χωραπίου να να ωπαρύνει να υατύνει ένω-
 λωσάρα το νερό και ο αέρας ωστε οι ρίζες των χερών
 φυτών να μεγαλώσουν πιο χερήρα. Το αρχίωμα τελειώνει.
 Την άλλη μέρα υιάος άνωσοδωχρίστος ζανά στο χωράφι.
 Το αρχίωμα χωράφι ήταν χερήρα χερών και χερήρα
 χερών. Για να τους άνωσο χερήρα ωσά τα βόδια του
 στο ζυγό και συνδέει τώρα το κωδωσπο. ωσά λέγεται
 και άνωσο. Κανίζει ένωσο του και ωσά αλώ το χωρά-
 φι. Ο κωδωσπος με τα ωσά μωσά δωνάκια του
 ένωσο αλώ του χερών και ένωσο αλώ το χώμα. Ένω-
 σο το χωράφι ωσά για να ένωσο. Περνώσε άνωσο χερήρα
 μετά το κωδωσπο και ο χερήρα ένωσο για να
 ένωσο. Άνωσο το άνωσο με το ένωσο σε μίαν άμμη
 και χερήρα ένα τραβά αιώ αιώ. Τον κερήρα στο λαμό
 του χώνει μέσα αιώ αιώ το χερήρα χερήρα τη
 φούχτα του με ένωσο και τους ένωσο στο χωράφι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
 ΑΘΗΝΩΝ

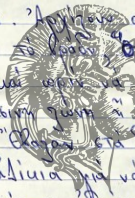
προς όλες τις μεριές. Σπέρνει όμως δεν στα υστεράτα
 κάθε τόσο αλλάζει μέρος, ο βαμνος του αδειάζει, τον
 ζαναχέρη. Για ναύτε στρέμμα χρειάζεται 7-14 υικά
 ανάτοφα με το σωρό. Το χωράφι χερίζει από σωρούς
 χερίζει όμης και με μούτια βουρραγία και κορδία να
 ήρταν για να ζομωίτουν σωρούς. Για να τούς κορυφάζει
 από αυτά κρέμα να τούς κορυφώνει με το χύμα. Ζεύει
 όμης μια φορά το λωτόσυρο, όχι όμης αυτόν με το κορδία
 δοντάνια, αλλά ένα άλλο κορδία αφοτελείται από ένα αρκετά
 κωτά και κορδία χυρό βανιδι. Το έδαφος ίσοκωδώνεται
 και οι σωροί κορυφώνονται με το χύμα. Μετά τήν βουρρα
 του σιταριού ο γεωργός χερίζει στο χωράφι. Καθώς κορυφεί
 όνειρέεται μια βλάστηση βόσκια το κωλοκίρι. Σπέρνει
 ται: πριν από τα μερικά υικά του χερμύνα το σιτάρι
 να κωτούναι και ένα κωτούναι καθύ αυτέ στα γένη των.
 Μετά από τήν γη να κωτούναι κωτούναι κωτούναι κωτούναι
 κωτά κωτούναι τρέμουνε τήν κωτούναι. Θα τα κωτούναι
 όμης το χύμα και να τα κωτούναι, και όταν να έρθει
 η άνοιξη το σιτάρι να έχη ρίζα ρίζα μεριές και να
 μεγαλώσει. Στις αρχές τήν άνοιξης ο γεωργός αρχίζει
 νέα δουλειά. Μαζί με το σιτάρι φώτρωσαν και ένα σωρό
 κωτούναι ζιζάνια άρριδες, άρριμορροφίτες, κωτούναι
 και άλλα. Τίς κωτούναι από όλα είναι η ήρα η όμοια
 κωτούναι κωτούναι κωτούναι και κωτούναι μαζί με το
 σιτάρι. Πρώτοι δουλεύουν να τα κωτούναι από αυτά για να
 έχη κωτούναι αφοτελείται. Αρχίζει το κωτούναι η το
 κωτούναι. Κατά το τέλος τήν άνοιξης η τις αρχές του
 κωτούναι ανάτοφα με τήν κωτούναι το σιτάρι κω-
 τούει κωτούναι κωτούναι κωτούναι και τα στάχυα
 του κωτούναι προς τα κωτούναι, αν η κωτούναι είναι κωτούναι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΙΣΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ὁ χειρὸς ἐξαφανισθεῖ. Πρέπει γὰρ νὰ ἔχη ἀμετὰ οὐρα
ὥστε νὰ μὴν δεῖται ἐμπρὶς ὅταν οἱ κόμμοι ἔχουν ἀνοίξῃ
γὰρ ἢ καὶ ἀπὸ ὅσοι οἱ κόμμοι τριγώνου εἴδη.

Τὴν εὐνοχίᾳ τοῦ ἰ μὲν καλαμῖδ ἔχει γὰρ τὸ σπέρμα
χρῶμα τῆς οἱ δὲ κόμμοι τοῦ αἵτου δὲν εὐνοχου ὅταν τοῦ
ωλέουσε μὲ τὰ δάκτυλα καὶ ὁ καρπὸς δὲν βυθίζεται μὲ τὸ
νύχι ἀλλὰ ἀρτίνει ἵστερα ἀπὸ τῆν οὐρα γὰρ γαλαμῖδ ὥστε
ἀρτίζει ὁ δεξιὸς. Τὰ κίτρινα καὶ μετωπόμενα στάχυα καρτεροῦ
τὸ καρτερό δρεῖον τῆν δεξιάς. ὁ χειρὸς κωνάει τῆν οὐρα
γένεσά του ἢ ἂν δὲν ἔχει οὐρα εἰρηές καὶ ζυγνόνται ὅλοι
στὰ χερσῶν γὰρ νὰ μαγεῖται τὸ εὐνοχόμενο σιτάρι. Τὸ φερ-
χοῖν πρέπει νὰ εἶναι τελευταῖον κίτριον καὶ ἰ ἀφῆρα
τεταρτῆ ἢ Παραβυτιῆ. Ἄρχεται ἀπὸ τὸ κορμὶ κορμὶ νὰ ἔξῃ
ὁ ἴδιος καὶ τελευταῖον τὸ κορμὶ ὅταν εἶναι ὁ ἴδιος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΕΛΦΩΝ

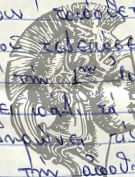
Τὴν οὐρα καὶ οὐρα νὰ ἀρχίσαν ἔδειξαι τὴν μέση
μετὰ καλαμῖδ ἢ ὡς οὐρα ὡς ἢ μετὰ οὐρα ὡς οὐρα,
γὰρ νὰ μὴ τοῦς οὐρα. Ἐξοχὸν στὰ δάκτυλα τοῦ ἀριστεροῦ
χειροῦ τὰ δεξιόμενα ἀλμια γὰρ νὰ μὴ τοῦς κίτρινοντα
καὶ μὲ τὸ δρεῖον δεξίον ἀδιανοῦα. Κάθε τὸ οὐρα
καὶ τοσοῦτοῦ κίτριον στὴ γῆ τὰ δρομῖα κατὰ μάζι καὶ συμ-
ματίζονται ἔτσι οἱ ἀμυδιές. Τὰ στάχυα ἔδειξοντο ἐν
ἡμῶν 0,10 μ. - 0,15 μ ἀπὸ τοῦ ἔδαφους. Τὸ τελευταῖο χερσῶ-
κορμὶ τὸ σπέρμα μὲτα στὸ χερσῶν συμπιζόνται
τὸ σῆμα τοῦ σταυροῦ ἢ ἔδειξον ἀπὸ αὐτοῦ γὰρ οὐ
τις ἔδειξον στὰ εἰκονίσματα. Μὲ τὸ λαβιστῆ τὸ ἴδιον
ἢ τῆν ἄλλη ἡμέρα τὸ κορμὶ ἔδειξον νὰ δαλοῦν οἱ
ἀμυδιές κατὰ κατὰ μάζι ἀνάλογα μὲ τὸ μέγεθος
τοῦ αἵτου ἔδειξοντο μὲ βέρχες ἀλμιας ἢ μὲ τὸ ἴδιο
τὸ σιτάρι ἢ μὲ σιτάρι καὶ συμπιζόνται ἔτσι τὰ δεξιά-
τα. Αὐτὰ ἔδειξον ἀπὸ δύο νὰ εἰκονίσωνται μοντὰ-μοντὰ

για να διευκολύνεται το φόρτωμα. Περνούσαν δύο
τρεις μέρες μετά το δεισμό όσωτε τὰ δειμάτια
έωρεσε να μεταφερθούν στ' αλώνια.

Ύψιχναν αλώνια μόνιμα μερικές φορές χωματάδι-
να και σωάνιως μετράδινα. Συνήθως όμως ο γεωργός
έτοιμάζει ένα ωρόχειρο αλώνι μέσα στο ίδιο το χωρά-
φι. Καθάριζε ένα στρογγυλό μέρος στο χωράφι από
τις μέτρες και τὰ χόρτα, έβριετα με νερό μαζί το
έβριεζε, το άταβε με μαίικα άχυρων και ύψερου βοδιών.
Το αλώνι έωρεσε να είναι σε μέρος που να το ωάνει
ο άέρος.

Τὰ δειμάτια έχουν μεταφερθεί εν τώ μεταξύ κοντά
στο αλώνι και έχουν αποδοκιμωθή σε άμυγιές
σχήματος μόνου. Από τείλειπει ο δεισμός άρχίζει
το αλώνισμα από την 1^η τουλίω έως τις 20 τουλίω.
Ο γεωργός έτοιμάζει μαζί τα δειμάτια του. Έκτελειπει
το ντουφενί του, ευρωδινύει ως πού μέτρες που
λείωσαν, βράζει από την άποδιμω του τα φυδαγιέ-
να ευεί: χαούρι, ζέντρα και έτοιμάζεται. Κατά τή
11 ω.μ ζένει τὰ βόδια του ή τὰ άλογά του και άλω-
νίζει ως τις 5 μ.μ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Κάουου - κάουου σταφατά και με το χαούρι άναωδο-
χυρίζει τὰ στάχυα, για να τριφθούν καλά. Οι ωρε-
ρές μέτρες τος ντουφενίου και οι καλά κατιθωρένες
δολές των ζώνων ευντρίβω τὰ στάχυα και τὰ μόνου
όχυρο. Ο ωρετός τος ειτοριός εών ωιό βαρής κατκα-
βίζει κάτω από αυτό. Μα και το αλώνισμα τελείωνει
και δέν μένει παρά ή τελευταία δουλειά τος γεωργός
το δίχτυμα. Με ένα φωάρι μαζεύει (δουδύμενο)
και από άλλων) το τινάγι, όους λέγεται τὰ αλωνισθέντα

στάδια κοροτού λιχνιδίου 6' ένα σπρό σού έχει σχήμα
 εοικρμίες (λαμπί). Όταν ο καρπός είναι ευνόικος
 αρχίζει το λιχνίωμα με το λιχνίστρι. Με το ανέμικια
 αιδωραμύνονται τα τεστά και έλαρριά άχυρα. Τα άλλα
 τα βορίτερα κέρτον μαζί με το καρπός αλλά μία
 γυνάικα με μία σωεία κομωμένη από ένα είδος γόρου
 τα τραβά σών άμυρ. Τα γυνδρά αυτά άχυρα δέρονται
 κέτωβα. Για να καθορισθί καλά ο καρπός τον δρυμο-
 νίζου, ο σπρός είναι έτοιμος. Η γράφ του γερμής
 είναι μεγάλη. Καθώρνωε και αυτα τη γρονιά με
 τή βοίθεα του θεού να έλασφαίον το γυμνί του.
 Τα βακκιά στίονται το ένα δίωδα στο άλλο. Ο
 καρπός μεταφέρεται σών αιδωθίεν.

Τόπος συλλογής: Βατούσα
 ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
 Όνομα και επώνυμον συλλογέουσαν: Κων-νος Κωστήδης
 ημερία και γραμματική γλώσσα: 75 έτών τελειόφοιτος Γυμνασίου
 Τόπος γεννήσεως: Βατούσα

[Πηγας Βρικέλλης διδάσκαλος. Η συλλογή
 αὐτῆν ἐγένετο ἀπό 15 Δεκεμβρίου 1969 ἕως 10 Ἰανουαρίου 1970]

Ἐν Βατούσῃ τῆς 20-2-1970
 ὁ Μπικέλλης Διπλ. Σχολεῖου Βατούσῃς.

ΡΗΓΑΣ ΒΡΙΚΕΛΛΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

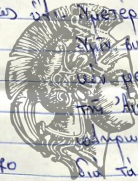
Πρωτ. 49
Διεκτ. 160

Προς
Τον κ. Ευσταθίου Δημη-
τρίου Επιστάτη Β' Περιφέρει-
ας Λέσβου.

ΕΙΣ ΜΟΤΙΒΙΝΩΝ

κ. Υπολάττεται έρωματολόγιον λαβάνω τίν τινών είς έτε-
'Αναδυσία 'Αθηνών ευρωστωληρω- λείον τήν νό αριθμ. 2172/9-12-1969
μένον μετά τώ εκδύγέτω είς κρητέρας Διαταγή, να υποβάλω
ως ».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

'Ε Βατούση τή 21-2-1970

καμπυμένον καί να παρακαλέω
δια τή κατ' άμφω.

Ευσεδέστατος
Ο Δ/τής του Σχολείου